

چکیده

افزایش جمعیت سالمند، از مهمترین چالشهای اقتصادی اجتماعی و بهداشتی در قرن بیست و یکم بوده و تبعات بسیاری به دنبال خواهد داشت. سالمندی جمعیت که امروزه در جهان صنعتی شکل گرفته، به تدریج در جهان سوم نیز در حال تکوین بوده و در حال جهانی شدن می باشد. ایران هم در دهه های اخیر تغییرات گسترده ای را در مسایل جمعیت تجربه کرده است. مطالعه حاضر با هدف توجه خاص به اهمیت پدیده قریب الوقوع سالمندی جمعیت در ایران و پیامدهای آن انجام شده است. **مواد و روشها:** پژوهش حاضر یک مطالعه مروری است که در آن داده های به دست آمده از منابع مختلف از جمله مرکز آمار ایران، وب سایت سازمان جهانی بهداشت، پایگاه های انگلیسی و فارسی، گزارش سازمان های فعال از نظر مسائل سالمندی، کتاب ها، پایان نامه ها، مجلات جمع آوری شده اند. **یافته ها:** تحلیل وضعیت فعلی و دورنمای آینده، حاکی از وجود چالشها و مشکلات فراوان در حال حاضر، و پیچیده تر شدن و گسترش یافتن این چالشها و مشکلات در آینده ای نه چندان دور است. لیکن هنوز برنامه ریزی و تمرکز کافی در این زمینه صورت نگرفته، و ساماندهی امور سالمندان از پشتوانه قانونی کافی برخوردار نمی باشد. لذا توجه جدی به ساماندهی، حمایت و ارتقاء سلامت سالمندان، گرچه دیر هنگام ولی امری اجتناب ناپذیر است. **بحث و نتیجه گیری:** مشکل سالمندی در ایران به سرعت و بدون برنامه ریزی و تمرکز کافی ظاهر می شود. سالمندان به عنوان یکی از مهمترین چالش های پیش روی کشور در نظر گرفته شود، همچنین لازم است سالمندان به عنوان یک اقشار آسیب پذیر جامعه مورد توجه قرار گیرند. و آماده ساختن جمعیت برای ورود به دوران سالخوردگی باید جنبه تفکیک ناپذیری از سیاستهای کلان کشوری و مبنای توسعه اجتماعی و اقتصادی باشد.

کلید واژه ها: جمعیت، سالمندی، سالمندی جمعیت، عواقب سالمندی جمعیت

مقدمه

امروزه در میان اکثر جوامع، مشکل سالمندی به عنوان یک موضوع اجتماعی به دلیل افزایش سریع و پیامدهای آن، متمرکز شده است. جمعیت ایران نیز در چند دهه اخیر شواهد روند افزایشی در گروه سنی میانسالان و سالمندان بوده است، به طوری که بر اساس آمار سرشماری نفوس و مسکن منتشر شده توسط مرکز آمار ایران در سال ۱۳۹۵، جمعیت بالای ۶۰ سال در ایران، ۷ میلیون و ۴۱۴ هزار نفر گزارش شده است. با توجه به کاهش نرخ رشد جمعیت و این تغییر در هرم سنی، انتظار می رود جمعیت سالمندی در دهه های پیش رو نیز روند رو به رشدی داشته باشد. (۴)

تحولات جمعیتی جهان

در سالهای اخیر نرخ رشد جمعیت سالمند جهان با ۱/۹ درصد به طور قابل ملاحظه ای بیشتر از نرخ رشد کل جمعیت جهان با ۲/۱ درصد بوده و پیش بینی ها نشان می دهد در دوره زمانی ۲۰۳۰-۲۰۲۵، جمعیت سالمند رشدی معادل ۵/۳ برابر رشد کل جمعیت خواهد داشت (۶)

ساختار و تحولات جمعیتی ایران

ایران در دهه های اخیر تغییرات گسترده ای را در مسایل جمعیتی تجربه کرده است. در حال حاضر گروه های سنی ۲۰ تا ۳۰ سال بیشترین سهم را در هرم جمعیتی کشور دارا هستند، و تا سال ۲۰۵۵ میلادی بیشترین نسبت جمعیتی کشور مربوط به گروه های سنی بالای ۶۰ سال خواهد بود (۱۰).

تحولات جمعیتی و برنامه ریزی اجتماعی

در واقع از آن جایی که برنامه ریزی برای رفع نیازهای جمعیت صورت می گیرد، مهمترین متغیری که در برنامه ریزی باید به آن توجه داشت، جمعیت و ویژگیهای آن می باشد و یکی از ویژگی های مهم جمعیت، ترکیب سنی آن می باشد (۱۳).

پیامد و نیازهای سالمندی جمعیت

اهمیت تغییرات جمعیتی اخیر، تا حدی است که از سالمندی جمعیت به عنوان یک فوریت جهانی (Global Emergency) نام برده می شود. افزایش جمعیت سالمند به خودی خود مهم نبوده، بلکه تبعات آن بر ابعاد مختلف اجتماعی اقتصادی، بهداشتی و درمانی، اهمیت آن را دوچندان می کند (۱۸).

یافته ها: تحلیل وضعیت فعلی و دورنمای

آینده، حاکی از وجود چالشها و مشکلات فراوان در حال حاضر، و پیچیده تر شدن و گسترش یافتن این چالشها و مشکلات در آینده ای نه چندان دور است. لیکن هنوز برنامه ریزی و تمرکز کافی در این زمینه صورت نگرفته، و ساماندهی امور سالمندان از پشتوانه قانونی کافی برخوردار نمی باشد. لذا توجه جدی به ساماندهی، حمایت و ارتقاء سلامت سالمندان، گرچه دیر هنگام ولی امری اجتناب ناپذیر است.

بحث و نتیجه گیری: مشکل سالمندی در

ایران به سرعت و بدون برنامه ریزی و تمرکز کافی ظاهر می شود. سالمندان به عنوان یکی از مهمترین چالش های پیش روی کشور در نظر گرفته شود، همچنین لازم است سالمندان به عنوان یک اقشار آسیب پذیر جامعه مورد توجه قرار گیرند. و آماده ساختن جمعیت برای ورود به دوران سالخوردگی باید جنبه تفکیک ناپذیری از سیاستهای کلان کشوری و مبنای توسعه اجتماعی و اقتصادی باشد.

منابع

۱. شجاعی فروغ، محسنی زنوزی سید جمال الدین، محمدزاده یوسف. اثرات پیری جمعیت بر هزینه مراقبت های بهداشتی. فصلنامه تامین اجتماعی. ۱۳۹۸؛ ۱۴(۲): ۱۲۷-۱۳۲.
2. United Nations Development Programme (September 2005). [UN Human Development Report 2005, International Cooperation at a Crossroads-Aid, Trade and Security in an Unequal World](#) (PDF). United Nations Development Programme. ISBN 978-0-19-530511-1. [\[cite book\]](#): External link in [|format=](#) (help)
۳. عزیزی زینالاحاجلو اکبر، امینی ابوالقاسم، تبریزی جعفر صادق. پیامدهای جمعیت سالمندی با تأکید بر چالش روزافزون نظام سلامت در ایران (مطالعه مروری) ۱۳۹۴؛ ۱۶(۱): ۴۴-۵۳.
۴. معاونت بهداشت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی. برنامه کشوری دمانس در نظام سلامت ایران جهت اجرا در بازه زمانی ۱۴۰۵-۱۴۰۰. نوبت اول.
5. PAHO, WHO. Health of Older Persons. Aging and Health: A Shift in the Paradigm 1998. Available from: http://www1.paho.org/english/gov/csp/csp25_12.pdf.
6. Nations U. World Population Aging: 1950-2050. 2002. Nations U. World Population Prospects. 2010.